AYDEDE

No. 91 — 37
CUMARTESİ 11 Eylül 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Büyük Bir Suç

Üç kadın siması son senelerin destanı oldu, çıktı. Haklarında ne güzel yazılar, röportajlar, medhiye ve kasideler okuduk ; ne güzel resimlerini seyrettik. Neşriyat hâlâ hızını alamadı.

Bunlar Hindistanda ve Mısırda Hânedan azasiyle evlenme imkânını bulmuş üç Osmanlı prensesidir;

hem halis muhlis Türk kızıdırlar, hem de bihakkin güzel, temiz duygulu, içli ve özlüdürler. Evvelce Hind Prensesi sıfatiyle kanuna pek riayet edilmeksizin memlekete girmek müsaadesini ikisine de vermiştik. Şimdi de yine onların yüzü suyu hürmetine kanunu tadil ettik ; kendilerine ve kendileri gibi yalnız ecnebi hânedaniyle evli bulunanlara üç aylık ikamet hakkı tanıdık.

Peki, ötekiler, yâni bir ecnebi hanedanına intisab edememişler ne oldu?

Bunlar da neden ötekiler gibi aynı şiddetle vatan hasreti çekmesinler? yine ne den ötekiler kadar güzel, tahsilli, terbiyeli ve tabiatiyle Türk duygulu ve herhalde vatanperver olmasınlar ?

Hem zavallılar o Prensesler gibi servet itibariye iyi vaziyette değidirler de... Teselli cihetleri de yoktur.

Gazetelerde yakın akrabalarının memlekete girip çıktıklarını, izaz ve ikram gördüklerini okuyunca dilhun olmazlar ve bu müsavatsızlığa üzülmezler mi?

Adaleti müsavat üzere bihakkin tevzi edemiyen Cumhuriyet kanunlarına karşı elbette hayret içindedirler. Kuvvetliye, nüfuzluya, varlıklıya ve elkablıya kolaylık gösteren bir kanun, rejimin ruhuna hiç uymaz.

Bir acayib cihet de şudur : Seyyah meslektaşlarımız Hind saraylariyle Mısır palarının cazibesinden kendilerini kurtararak o, yabancı hânedana katılamamış ve kıyıda köşede kalmış tazeleri arasalar da bizi biraz da onların haline acındırsalar !

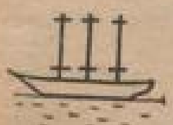

Memlekete girmek hakkını kazanmışların memleket tahassürlerini gözyaşlı bir edebiyattan kâfi derecede dinledik. Girmiyenlerinki şüphesiz daha acıklı olur.

Belki de bu yazılar kanunun tadiline ve müsavatın tevziine yarar.

Ecnebi Hânedanına intisab edememek meğerse ne affedilmez bir suç imiş !

AYDEDE

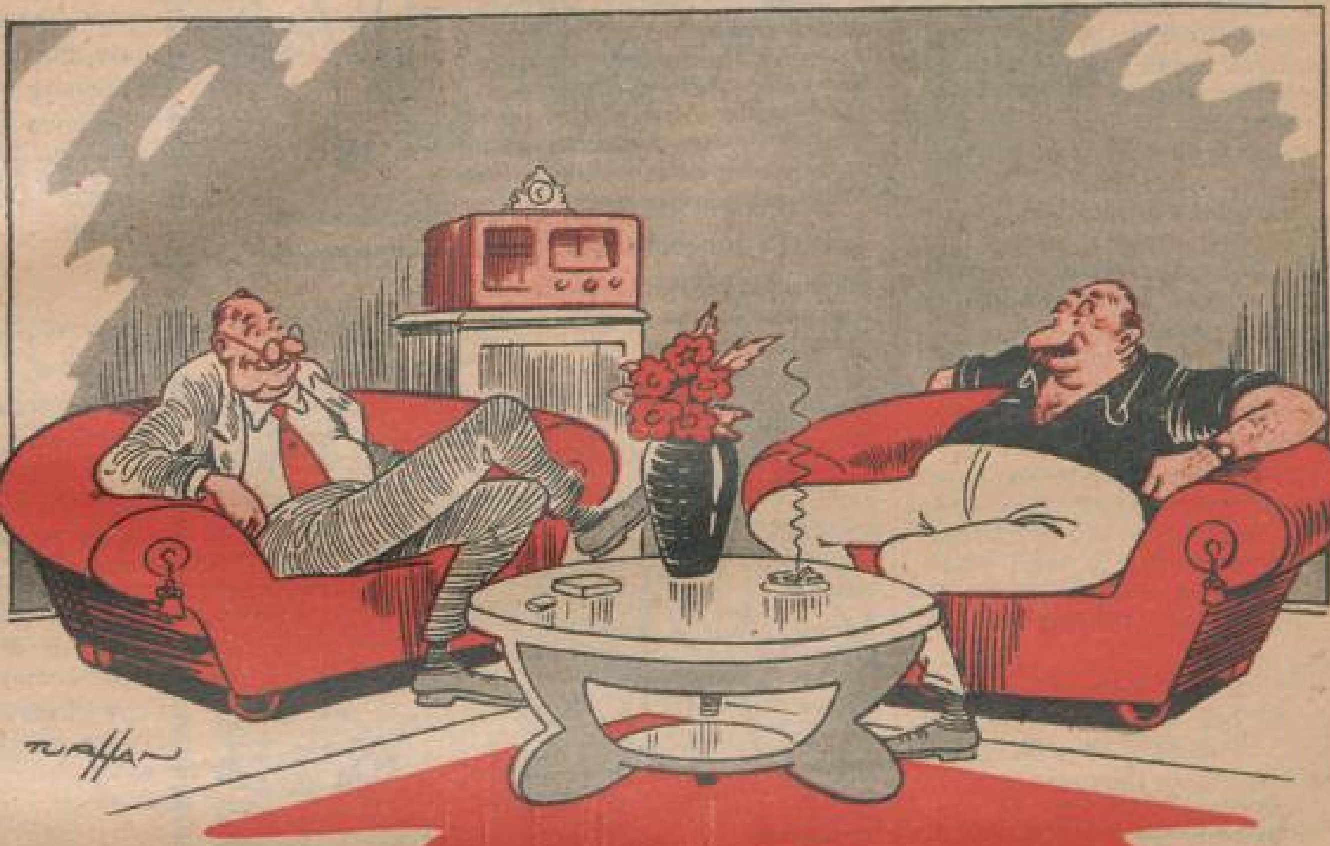

— Bakanlardan biri verdiği beyanatın fiatları yükselttiğini görünce, ikinci bir beyanatla vaziyeti düzeltmek istemiş ama muvaffak olamamış...
— Elbette olamaz; bizimkiler beyanatlarla fiat düşürmekte değil, fiat yükseltmekte ihtisas sahibidirler!..

Seçim Pehlivanları ! Hodiri Meydan !

Demokrat Parti reisi diyor ki : "Partimiz yakında umumi seçimler hakkında bir kampanya açabilir."

Bu "kampanya" sözü anlaşılan Fransızca bir tâbirin yani "compagne electorale" in karşılığıdır. Mükemmel... İşte gerçek demokrasiye yakışan bir tâbire de sahip olduk. Zaten seçim demek bu demektir; demokraside seçimler seçim kampanyasına dayanır. Gerek ferd, gerek parti olarak seçim kampanyasına atılmak ve onu hünerle idare etmek lâzımgelir.

Anlaşılan artık mebus namzetleri seçimin arifesine kadar gizli tutulamıyacak. Çok evvelden ortaya atılacaklar, halk kitleleri önünde konuşacaklar, mebusluğa hak kazanacaklar; o mevkii loptan değil, alınlarının teriyle alacaklar.

Beklediğimiz bu idi.

Millet de görecek ki seçim kampanyası - seçim seferberliği de denilebilir - değme futbol maçından, hattâ Olimpiyad oyunlarından daha meraklı, daha heyecanlıdır.

Seçim atletleri!. Seçim pehlivanları ! Hodiri meydan !

Bir Bilsek

Bulgar Dışbakan yardımcısı bize saldıran bir yazısında memleketimizi : "Mürteci unsurlar merkezi" diye vasıflandırmış..

Bu aşağılık kaleme en güzel cevabı yine kendi ırkdaşları vermekte, fırsat bulur bulmaz Türkiyeye kaçmaktadır.

Acaba bu zata göre modern olmak yabancı bir devletin uşaklığına kadar alçalmak mıdır?

Öyleyse Neden Yapılmıyor?

Ticaret Ofisi Umum Müdürü gazetelere verdiği beyanatta : "Eti perakende 170- 220 kuruşa satmak mümkündür." diyor.

Peki, diyor da neden sattıramıyor? Bu lâfları söyliyeceğine: "Biz, eti bu fiata satan bir dükkân açtık; gelin, alın!" dese daha iyi olmaz mı?

Bir Şey Eksilmez

Türk Tarih Kongresi Kasım ayında toplanacağından hazırlıklara başlanmış. İnşallah kongre demokrasinin icabından olan hür fikirlere, hür münakaşalara hiç bir ilham veya direktife meydan kalmadan en geniş yeri vermek, sadece ilim mevzuu içinde çalışmak suretiyle memlekete hayırlı hizmetler ifasına muvaffak olur.

Bize öyle geliyor ki tarihimiz yeni baştan gözden geçirilip daha sıkı ve sağlam surette ilmileştirilmeğe muhtaçtır. Hamdolsun bir tarihe malikiz ki olduğu gibi yazılması şeref ve destanından birşey eksiltmez.

Fazla süse, katma ve kabartma motiflere hiç ihtiyacımız yoktur.

A. Fraccaroli'den

Günün meselesi

Como gölündeki Internago küçük bir kasabadır. Dunyanın öbür taraflarında nasılsa orada da öyle yaşanır.

Yalnız şu fark var: Dünya büyüktür, Internago ise küçuktur. Gerisi aşağı yukarı birbirinin aynıdır. Insan kasabaya bakınca dünyayı dürbünun tersinden seyrediyor zanneder. Hayat orada küçük mikyasta mevcuttur.

Bu son zamanlarda kasabanın moblelerini, doğrama işlerini yapan yegâne dulger, geçim zorlukları etrafında karısıyle bir mübaheseye girişmişti.

— Insan burada biraz iyi yaşamak için fazla kazanmağa muhtaç. Maddi ve manevi yükselmem lazım. Fazla kazanmak için fazla çalışmak elimden gelmez. Bunu yapamam. Zaten kâfi derecede çalışıyorum. Bunun yerine fiatları arttıracağım.. Böylece biraz daha iyi yaşarız, buna da hakkımız var, dedi.

Ve düşüncesini tatbika karar verdi.

Bir gün evvel belediye reisinin kayın validesi ölmüş, dülger de tabutunu yapmıştı.

Belediye reisine götürdü ve fiatını söyledi: Altmış liret.

— Altmış mı? Nasıl olur? Sen her zaman otuza yapardın.

— Pek doğru, fakat bugünden itibaren tarife değişti. Malûm ya hayat pahalılaştı, ben de fiatları arttırmağa mecbur kaldım. Maamafih ailenizden başka birisi ölürse onunkine bir tenzilât yapabilirim.

Belediye reisi düşündü:

— Ne yapalım, bu da kayın validenin gider ayak bir son muzipliği!

Ve altmış lireti saydı.

Dülger sevinçle evine döndü.

— Sevgili karıcığım, sevgili çocuklarım, bizim için iyi ve rahat bir hayat devresi açılıyor! Allahın yardımiyle yeni bir ölü veya başka doğrama işleriyle hayatımızı temin etmiş olacağız.

Ertesi günü yortu idi. Ailesile birlikte meyhaneye gitti. Iki litre şarap içtiler. Kaç para? Altı liret.

— Altı mı? Demek litresi üçe ha? Canım şimdiye kadar hep bir liretten vermedin mi?

— Pek doğru. Fakat siz de bilirsiniz şarabı ben belediye reisinden satın alırım. Belediye reisi bana ailevi bir iş için eskiden verdiğinin iki mislini ödemeğe mecbur kaldığını söyledi ve bu yüzden o da şarabın fiatını bir misli arttırdı. Ben de fiatlara yüzde yüz zam etmekten başka birşey yapmadım. Ne yapalım? Hayat gittikçe öyle pahalılaşıyor ki...

Dülger şarabın parasını verdi, şöyle bir hesap yaptı ve kendi kendine "Ben de tabuttan bir misli fazla kazandım ya!" dedi.

Sevgili karısını ve üç çocuğunu eğlendirmek için onları sinemaya götürdü. Kişeden üç bilet istedi, biletin her biri iki liretten.

— Iki liret mi? Her zaman seksen santim vermiştik!

— Doğru, fakat sinema operatörleri ve hademeler ücretlerine zam istediler, biz de fiatları iki misline çıkardık.

— Fakat sizinkisi yüzde yüzden fazla olmuş. Seksen santimden iki lirete!

— Biraz da biz kazanmıyalım mı?. Görüyorsunuz hayat günden güne ne kadar artıyor!

Dülger tabiatiyle bilet paralarını verdi.

Fakat ne yazık! Fiatları bir misline çıkaranın yalnız kendisi olduğunu zannediyordu, halbuki ötekilerin de bu oyunu keşfetmiş olduklarını gördü.

★

Geceleyin uyuyamadı, düşündü. Hep aklından hesaplar yaptı. Tabutu altmış lirete vermekle hayat ona daha pahalı gelmişti. Otuza sattığı zamanlardan daha fazla geçim sıkıntısı çektiğini anladı. Buna bir çare düşündü.

Sabahleyin erkenden kalktı, belediye reisine, meyhaneciye, kunduracıya, terziye bakkala gitti. Bunlarla ayrı ayrı konuştu.

Hepsini öğle üzeri belediyede bir toplantıya davet etti.

Dülger davetlilere hitaben:

— Hepimiz, dedi, hayatın pahalılaşmasından memnun değiliz. Fakat buna belki bir çare bulunabilir. Fiatları iki veya üç misline çıkarmakla hayat pahalılığının önlenmiyeceğine kaniim. Ameleye fazla ücret ödenecek olursa onların elinden çıkan maddelerin sermayesi bittabi o nisbette artar. Meselâ ben yaptığım işlerden iki misli ücret alıyorum, fakat bir çift kunduraya ihtiyacım olduğu zaman iki mislinden fazla para vermeğe mecbur kalıyorum.. Fayda bunun neresinde? Fiat arttırmakla eskisinden daha fena bir sıkıntıya düşüyoruz. Halbuki ilk vaziyete dönsek daha iyi olmaz mı? Ben moblelerimi makul bir fiata veririm, bana keresteyi veren fiatını arttırmaz, kunduracı kundurasını, meyhaneci şarabını makul fiata satar. Fakat hepimiz bunda mutabık olmalıyız. Göreceksiniz fiatlar düşer. Herkes geniş nefes alır. Nasıl, işinize geliyorsa tecrübe edelim?

Bu teklif alkışlarla kabul edildi.

Fakat tecrübe çok devam etmedi.

Internago'da bütün esnaf bunda mutabık kalmıştı. Evet. Fakat dünyanın öbür tarafında yüksek ücretler, yüksek fiatlar devam etti.

Internago'da buna boyun eğmek zorunda kaldı.

Çünkü dünya büyüktür, Internago ise küçüktür.

Çeviren: Nazım Dersan

— Ona gül sevdiğimi söylemiştim. Bana mütemadiyen gül gönderiyor. Şimdi de kuyumcu olduğunu öğrendim!

Hırsız — (Erkeğe) Ne gülüyorsun, öyle?

— Nasıl gülmeyeyim? Bunca senedir ben karımı böyle susturamamıştım!

"L'Illustré" den

BÂTIL İTİKATLAR

MİSAFİR BAHSİ

Misafir hakkındaki zanlar ve hükümler pek çoktur ve hemen hepsi de çok tuhaftır. Misafir geleceğini nasıl anlarız? Göz kaşınca; kedi elini kulaklarının arkasından aşırarak temizlenirse; küçük çocuk el ve ayakları üstüne basarak kuzu gibi yürürse, mangalda kömür dikliğine durursa!

Misafirin çabuk gitmesini istersek papuçlarına, papuçlarını kapıda bırakmamışsa oturduğu yerin arkasına usulcacık, gizlice tuz ekeriz.

Birisinin gelmesini isteyince, mindere sipsivri bir iğne saplamalıdır. Bunun tesiri nedir? O şahıs nerede oturuyorsa bu iğne kaba etine saplanmış gibi olur, kalkar, dosdoğru size koşar!

Geri dönmesinden korkulan tatsız bir yolcunun arkasından taş atarlar... Taş gibi yerinde kalsın, bir daha gelmesin diye! Çabuk dönmesi istenilen yolcu için, evden çıkar çıkmaz kapı önüne bir kova su dökerler. Bunun bir mânası daha vardır: Su gibi aksın, rahatçacık gitsin, zahmet çekmesin! Testi kırarsanız bu, onun aleyhine bir büyüdür.

EL VE TIRNAK

Aynı âza bahsinde devamı olarak söyliyelim: El tırnağiyle ayak tırnağı bir günde kesilmez. Sebebi varmış: İnsanın sevinciyle kederi bir güne rastlarmış!

El tırnaklarınızı kırk sefer pazar günleri keserseniz zengin olursunuz. Yine, ara vermeden her hafta perşembe günleri keserseniz hediye alırsınız. Çarşamba günleri ne tırnak kesmeli, ne saç kestirmeli. Ayın son çarşambası kimine yarar, kimine yaramaz; iki bayram arası nikâh olmaz; cuma günü örümcek alınmaz ve salâ zamanından sonra ev işi görülmez. Güneş batınca ortalık süpürülmez ve faraştaki süprüntü dışarı atılmaz. Vesaire, vesaire...

Birinin elinden başkasının eline doğrudan doğruya makas, bıçak, çakı, sabun verilmez. Amma alırken "tuh! tuh!" der ve tükürme taklidi yaparsanız, yahut avuç içile değil de el üstünden alırsanız ziyanı yoktur. Aksırana "çok yaşa" demeyi unutmayınız... Lâkin o zat da size şu cevabı vermelidir: "Sen de gör!"

— Söyle mel'un herif, dün gece nerelerde sürttün? Sabah gazetelerini okudum, tek hırsızlık vakası olmamış!

"L'Illustré" den

Minelbab İlelmihrab

Yazan: Refik Halid KARAY

Öyle ya, merakize yeni bir tâmim göndererek "Müdiriyet Umumiye tarafından ittihaz olunan kararları harfiyen icra ile mükellef olduklarını ve bu hususta müsamaha kabul etmiyeceğimi ve münhasıran tarafımdan verilen talimat dahilinde harekete mecbur bulunduklarını..." bildirdim mi artık mesele kaapanırdı... Amma emrim nâfiz olmazmış... Bana bunun bir ciheti âidiyeti yoktu; topla, tüfekle memurlarımı himaye ve siyanet edemezdim a!. Ötesini düşünmek hükûmetin vazifesiydi.

●

MAALESEF meseleyi böyle muhakeme edemedim; yâni yeni tamimi yazmakla fikren huzur bulmuş olamadım. İdarece verilen emrin mamûlünbih olmasını kendimce yine idare namına bir haysiyet, bir şeref meselesi telâkki ediyordum. Bu, çetin bir mücadele idi; içimden, kaç kere "keşki Mustafa Kemal Paşa o tebliğini vilâyetlere bildirmeden merkezle konussaydı da iş şu safhaya girmeseydi..." dedim; hem bunu samimiyetle dedim. Mütehevviç bir gün geçirdim. Paşa acaba niçin merkezi daha evvel haberdar etmemişti? Haberdar etmiş olduğunu ertesi günü daireye gidince anladım. Fakat daha evvel değil, aynı zamanda hükûmete beyanı malûmat edilmişti; hattâ Dahiliye şifresiyle Posta Müdiriyeti Umumiyesine de yazılmış, cuma olmak münasebetiyle Babıâlide teahhür etmişti. Hem pek kuvvetli, pek müessir yazılmıştı. Amma, maalesef, emrin geri alınması hükûmetten taleb edilmekle beraber Anadoluda bu emir çoktan aldırılmıştı. Mademki şu fasla birkaç vesikai tarihiye geçti, bari bunu da dercedeyim; belki şimdi, devairi devlette aransa bile, nakiller, tahviller dolayısiyle, kolayca elde edilemez; hakikatin tecellisini aleyhimde de olsa seviyorum... Kendime muzır, garib, münasebetsiz bir hilkatim var.

●

AMASYADA Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşadan Müdiriyeti Umumiyeye mevrud 20 Haziran sene 1335 tarihli şifre telgrafname suretidir. Gayet müstaceldir.

Posta ve Telgraf Müdiriyeti Umumiyesinin telgrafhanelere Müdafaai Hukuku Miliye ve Reddi İlhak cemiyetleri tarafından verilecek telgrafnamelerin keşide edilmemesi hakkında bir emir verdiğini istihbar eyledim. Aydın vilâyetinin tahliyesine saiki yegâne olan sadayi milleti boğmaktan, vatanın hayatı istiklâline karşı birleşen vicdanı umumii milliyi itfadan başka hiçbir şeye hamlolunamıyacak olan böyle caniyane bir teşebbüsün âtiyen mucib olacağı mes'uliyeti azimenin teemmül ve idrak edilememesi badii teessürdür. Bu emrin hemen geri alınarak milletin itimad ve emniyetine zerre kadar halel getirilmemesi lüzumunu arzetmeği vazifei vicdaniye telâkki eylediğim maruzdur.

Makamı Celili Sadareti Uzmaya, Harbiye Nezareti celilesine arzolunmuştur.

20 Haziran sene 1335
Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

Ali Kemal Beyin sözleri — Bende uyanan memur ruhu — Katliâma hazır olunuz! Emri ve Dahiliye nazırının öfkesi — Politikacıların İngilizler tarafından Maltaya sevkleri — Küçük Talât Bey, güya benim emrimle Maltaya sürülmekten kurtulmuş — Dahiliye tahsisatı mesturesi

ŞURASINI kaydetmek lâzım: Paşa, elbette, bu emri benim kendi şahsi arzu ve kanaatimle vermediğimi, veremiyeceğimi pek iyi biliyordu. Fakat (kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla) fehvasınca darbeyi posta idaresine vuruyor, lâkin bunda hükûmeti kasdediyordu. İşi başka türlü muhakemeye imkân yoktu; yoktu amma gayrikabili tamir iki hareket vâki olmuştu:

1 — Anadoluda o şiddetli müdahale

2 — İstanbulda bu seri mukabele...

Ok yayından çıkar gibi çıkarak büyük bir inkılâbı idarinin ilk alâmet ve ilk bahanesini işte bu müdahale ile bu mukabele teşkil etmişti!

●

BU AĞIR, çok ciddi ve resmi işlere hâtıratımda arasıra fasıla verdiğimin sebebi bunalmamak istediğimden ve dinleyenleri de (Said Paşa Hâtıratı) nda olduğu gibi mehamı umuru devletle yormak işime gelmediğindendir. Tabiatları ve hilkatleri tasvir ekseriya eğlenceli olur; alelhusus bu tabiatler ve hilkatler müstesna adamlarınki ise sade eğlenceli değil, ehemmiyetlidir de... Ali Kemal Beyde, Dahiliye koltuğuna oturur oturmaz ilk nazarı dikkatime çarpan cihet şu oldu: Mehmed Ali Beyin mevkiini alçalttığı bu makamı doldurmaktan ve siyaseti devlete doğrudan doğruya karışmaktan mütevellid haklı bir memnuniyet...

Bittabi kendisi, her politikacı ve mansab ehli gibi bu memnuniyetini şikâyet elfaziyle örtmekten geri kalmıyordu. Bana, odaya girer girmez dedi ki:

— Maarifte pek rahat çalışıyordum, ıslahata da başlamıştım. Bu belâlı yere geçmek doğru değildi amma, ne yapayım, şunun bunun elinde bırakılacak bir iş de değil... Sarih bir siyaset takib etmezsek felâkete yuvarlanacağız!

●

ARTIK bende de memur ruhu yavaş yavaş uyanıyordu, "hay hay efendim, pek güzel olur efendim!" demenin muhassenatını zaten anlardım amma tatbik etmezdim; şimdi etmeğe başlıyordum. "İyi yaptın; bu, bir hizmettir, fedakârlıktır!" ı bastırdım. Fakat etrafa, yeni Nâzırın harekât ve sekenatına bakınca başka tarzda bir Mehmed Ali Bey karşısında kalacağımızı anlamıştım; Ali Kemal Bey, ne sual, ne istişare, ne telefon, ne ihbar, hulâsa bir Dahiliye Nâzırının sık sık maruz kalacağı iz'acatın hiçbiriyle amel edemiyordu; fena halde kızıyordu.

Dahiliyedeki bütün müddetini hep böyle hiddetle geçirdi. Kime kızmıyordu ki... Sadrâzama, nâzırlara, Polis Müdürüne, Jandarma ve Merkez kumandanlarına, Müsteşarına, Kalemi Mahsus Müdürüne, kâtiblere, hademeye, telefon memuruna, herkese, İlle memuriyet isteyenlere... İşlerden bunaldıkça masaya vuruyor, haykırıyor:

— İlâhi bu ne adamdır! Bu ne haldir! Bu ne irfansızlıktır!

Diye söyleniyor dövünüyor, dertleşiyordu. Belliydi ki az günde bütün tahammülünü kaybetmişti. Bazan karşımda, gözü bir tarafa dalıp kendinden geçtiği zaman şöyle düşünüyor zannederdim:

— Ah, Büyükadada işsiz güçsüz tur yaptığım günler... Siz ne nimetmişsiniz? Ya Sorbon'da (Sorel)i dinleyip çıktıktan sonra (Kafe Souflet) de şair Kemalle sohbetlerim? Ya (Hayrülenis) ve (Nümalcelis) lerim peşinde Sahaflar Çarşısında gezintilerim? O günlerden ne kadar uzağım!

Tam bu sırada telefon öttüyor veya hademe içeri girip bir ziyaretçinin kartını uzatıyor... Vay efendim vay, sen misin çalan veya gelen?

Çok defa o ufak tefek, sinsi, sevimsiz, şansız ve münasebetsiz makam hademesini tutunca yerden yere çarpacak zannettim, müdahaleye hazırlandım. Fakat, bereket öfkesi çabuk söner, bir kâğıd fener gibi, tutuşmasiyle kararması bir olurdu. Bu hiddet sahnelerinden en tuhafı şu olmuştu:

Bir gün yanına girdiğim zaman karşısında Yahya Kemal Bey oturmuş, kendisiyle hiddetli hiddetli konuşur buldum. Amma müthiş, devamlı ve haklı bir öfke: Meğerse bir gece evvel mahalle bekçileri bütün İstanbul sokaklarındaki müslüman evlerinin kapılarını çalarak hıristiyanların muhtemel bir kıyamına ve katliâmına karşı müteyakkız olmalarını ve müsellehan hazır bulunmalarını tenbih etmişler... Bu emri Merkez Kumandanı vermiş... Şimdi onu çağırtmış, bekliyormuş, yapacağını biliyormuş...

Nâzır, yüzünü muhatabına, yâni sırtını kapıya çevirmiş, haykıra haykıra söyleniyordu:

— İlâhi, diyordu, bu ne idraksizlik, ne irfansızlık, bu ne kafasızlık...

●

TAM o esnada içeri sessizce Merkez Kumandanı girdi, yürüdü, askerce bir selâm verip masanın karşısına dikildi durdu. Ali Kemal Bey, hiddetinin arasında, onun gelişinden haberdar değildi. Daha coşmuştu; birdenbire, Yahya Kemal Beye hitaben, haykırdı:

— Evet mirim, dedi, düşün böyle ahmakça bir emir vermiş.. Kimdir acaba o Merkez Kumandanı olacak kafasız? Kimdir? Kimdir? Yakalayıp bir kafasını kırsam!

Ben bittim. Kaşımla, gözümle Nâzıra işraba çalışıyordum. Oralarda mı? Bu yazdığımdan daha müthiş bir cümle, bir tehdid ve tahkir cümlesi, daha doğrusu kandilli bir küfür savurdu ve hırsından sandalyesinde bir döndü: Sasaalı formalı Merkez Kumandanile burun buruna geldi.

Gözlerimi kapadım, sanki bir vapur veya otomobil müsademesini görmekten ürkmüştüm.

(Devamı var)

Sovyet işgal bölgesinde kadınların ekseriyeti gebe imiş
(Gazeteler)

— Birde bizim için işgal bölgelerinde yalnız kendileri yiyip içip kendi karınlarını şişirmeği düşünüyor, diyorlar!

Kız — Ne telâş ediyorsun ayol ! Bu küçücük mayoyu giysen de giymesen de bir diyen sen değil miydin?

DÜNYA BUYA...

Af Kanunu

Bir af kanunu tasarısı Meclise verilmiş.

Belki : "Çok yerindedir.", belki : "Çok lâzımdı." denilebilir.

Bu, Cumhuriyet yıldönümümüzde talihin cilvesi, cehaletin galebesi, belki de cemiyet terbiye sisteminin hatâları, kusurları yüzünden – eski tâbirle – şeytana uymuş, eli kana, ayrimeşru işlere bulaşmış insanları affetmek, onların bahtsız ailelerini sevindirmek, kendilerine son bir defa daha insanlık camiası arasında yer vermek, kol ve kafa kuvvetlerinden istifade etmeğe kalkmak doğru bir şeydir. Hiç şüphe yok ki bayramımız biraz daha şenlenir, nurlanır ; refah içinde değilsek bile dünkü suçlularımızı nâdim bir vaziyette, başları önlerinde, fakat affedilmiş oldukları için gönülden müsterih ; tıpkı ceza veren bir baba veya ananın karşısında imiş gibi süklüm püklüm aramızda görürsek biz de rahatlar, rahat bir nefes alabiliriz.

Fakat, bu tasarıdaki kayıdlar ne? Rüşvet alan, irtikâp yapan, karaborsacılıkla hapishaneye düşen aftan istifade edemiyecek...

Neden?

Bir katil, bir insanı harta-i âlemden silen bir adam, bir mürtekipten daha mı az suçludur? Daha mı küçük bir iş yapmıştır? Herhalde rüşvet alan adamı, bir yankesiciden, bir klefteciden ayrı tutmağa imkân yoktur. Hattâ, yankesicinin suçu biraz daha ağır olmak gerek. O, bilâ sebeb herhangi birinin parasını çarpar, öteki ise, hiç olmazsa bir iş görmek için para alır !

Doğrusu karaborsacılık yüzünden hapse girenlerin cezaları affedilmemesi kaydını hiç anlamadık. Bütün karaborsacılar ele geçmiş, yakalanmış, bir bir kulaklarından tutulmuş, hapse sokulmuş da :

— Aman ! Tekrar başımıza musallat etmiyelim..

Diye mi, korkuyoruz. Ne münasebet... Karaborsadan muazzam apartımanlar kuranlar, bankalara müthiş paralar istif edenler ellerini, kollarını sallaya sallaya ortada dolaşırken, altmış paralık firketeyi iki kuruşa satanların hapishane köşelerinde bırakılmaları adalete uygun düşmese gerek.

Kaldı ki ; evsahiblerinin hava parası istediği bir memleketteyiz ve bu taleb herkesin, hepimizin gözü önünde yapılıyor da tınan bile yok !.

Biz, burada ne mürtekibi, ne mürteşiyi, ne de vurguncuyu müdafaa etmek niyetindeyiz. Yalnız, Cumhuriyet Bayramında bütün mahkûmların yüzünü güldürmemizin doğru olacağını belirtmek istiyoruz.

Hani harb içinde iki çeşid ekmek karnesi çıkartmış da vatandaşları dar gelirli, bol gelirli diye iki sınıfa ayırmıştık.

Meselâ Başvekile dar gelirli karnesinden vermiş, ekmeği ucuza aldırtmış ; onun, tabağına elli kuruş bahşiş bıraktığı garsona bol gelirli demiş, pahalı ekmek yedirtmiştik.

İşet böyle garib, acayib, tuhaf bir hale düşmiyelim, şu yeni yeni adımlarımızı uydurduğumuz demokrasi devrinde munsif olmasını bilelim, bu af tasarısını bütün mahkûmlara teşmil edelim !

Ertuğrul ŞEVKET

İşimize Gelince Bülbül! İcap Edince Balık!

Piyasamızda Norveç menşe'li kutu balıkları satıldığını, buna neden döviz veya takas müsaadesi verildiğine şaştığımızı yazmıştık. Sonra da 16 senedenberi Norveçten memlekete balık idhal edilmediğini öğrenmiş, o balıkların Erzincan felâketzedelerine yardım maksadiyle hediye edilmiş kutulardan olması ihtimalini hatırlatmıştık.

Şimdiye kadar resmî veya yarı resmî hiç bir daire ve müesseseden izah edici bir ses çıkmadı; lâkin kutular dükkânlarda sırra kadem bastı.

Selâhiyetli dairelerin bu meselede o balıklar gibi dilleri yok, galiba ! İşimize gelince bülbül, icabedince balık kesilmesini ne iyi biliyoruz.

Bir dokun...

Medeniyetten El'aman!

Arap; "Lâ râhate fiddünya" demiş; doğrudur, dünyada rahatlık yoktur, dört başı mamur yaşamak imkânsızdır; fakat rahatsızlığın da bir haddi, bir derecesi vardır, a efendim! Adem oğulları hayatın birçok rahatsızlıklarına, izaçlarına göğüs germeğe çalışıyorlar ve lâkin, haddi aşınca çekilmez hale geliyor köhne dünya.

Dünyanın değilse bile, Türkiyenin en rahatsız köşesi, hiç şüphe yok ki İstanbul şehridir. İstanbulu bilmiyenler bizim bu güzel şehirde zevk, safa içinde rahat rahat yaşadığımızı sanırlar. Ne münasebet? Dışı seni yakar, içi beni! Gerçi hakikatte İstanbul güzel, şirin bir şehirdir. Fakat bu güzellik, bu şirinlik sadece tabiatın bağışladığı bir meziyetten ibarettir.

Çöllerin ortasında vâhalar, mamureler meydana getiren medeniyet bizim elimizde yapıcı, yaratıcı kudretini kaybediyor; müz'iç tahripkâr bir zalim kesiliyor, rahat bir nefes dahi aldırmıyor. Her gün başımıza musallat olan yeni yeni izaçların birine, ikisine alışalım derken beşi, altısı daha çıkıyor. kömür madenleri işler, biz burada kömür sıkıntısı çekeriz. Koskoca Terkos gölümüz, fabrikamız, Sular İdaremiz vardır, ilk bahardan kış iptidasına kadar şehir baştanbaşa Kerbelâ çölüne döner. İnsan taşımak için tramvaylarımız, otübüslerimiz, otomobillerimiz vardır; adam çiğnerler, birbirleriyle çarpışırlar, yoldan çıkıp sağdaki soldaki dükkânlara, evlere tos vururlar; klâkson zırıltılarından, fren gıcırtılarından gece gündüz beynimiz uğuldar. Medeni bir dinleme âleti olan radyo bizde müz'iç, sinir tırmalayıcı bir vahşi yaygarası haline gelir. Caddelerimiz, sokaklarımız vardır; yazın tozdan, kışın çamurdan geçilmez, asfalt kaplamalar sıcakta papuçlarımızın ökçesine yapışır.

Hele bir elektrik fabrikamız vardır ki; mariz, mızmız, ayni zamanda şımarık çocuklardan farksızdır. Mütemadiyen mızıklanır, mırıldanır, homurdanır. Parasızlıktan şikâyet eder; gak dedikçe et, gık dedikçe su verir gibi mütemadiyen ücret tarifelerine zam yapılır, fakat yine mırıltısı, homurtusu kesilmez.

Bu sefer de altı milyon liralık istikraz yapmak için Şehir Meclisinden salâhiyet istiyormuş.

Yeni getirttiği türbinin montajı Şubat ayına kadar tamamlanacakmış. Fakat bu iş bitinceye akdar eski türbinde bir arıza çıkıverirse maazallah, İstanbul karanlıkta kalmağa mahkûm imiş.

Başka bir tehdit daha : Fabrikanın önümüzdeki kış mevsiminde kömürsüz kalması ihtimali varmış, yani şehrin aydınlığı yine tehlikede imiş.

Medet Allah ! Tabiatın güzel, şirin İstanbulunu bir işkence hücresi haline getiren şu medeniyetten el'aman ! Nedir bu çektiklerimiz? Haspa medeniyetin pençesinde İstanbul halkı daha ne kadar kıvranacak, ne zaman oh, diyip rahat bir nefes alacak?

Hayır, hayır, insafsızlık etmiyelim, kabahati medeniyetin sırtına yükleyip kendimizi haklı çıkarmağa kalkışmıyalım. Çöl ortasında mamureler yaratan medeniyet, güzel İstanbulu da bin kat daha güzelleştirir, şirinleştirir. Elverirki o medeniyeti tam olarak alalım ve lâyıkıyle faydalanmasını bilelim. Yarım yamalak bir medeniyetten parmak ucuyla istifade etmeğe kalkışırsak işte böyle yüzümüze gözümüze bulaştırırız, karşısında aman dileriz !

Cemal Refik

İstanbul

Hamdolsun

Böyle âmirlerimiz de var

Bir vesile ile görüştüğümüz yeni Evkaf Umum Müdürüne İstanbulun Ayasofyadan da eski bir âbidesi olan ve seyyahlarca ziyaret edilmeden geçilmiyen Küçük Ayasofya camiinin acıklı halinden bahsetmiştik.

Bu faal zat, hemen oraya gitmiş, bize şunu yazıyor : «Âbideleri kurtarmak bakımından ilk plân da kendime hedef edindiğim tedbir, bunların kurşunlarını yenileyerek şedaidi havaiyeden korumaktır. Küçük Ayasofyada o bakımdan yapılacak bir iş göremedik. Çünkü kurşunlar yenidir ; ufak bir akıntısı var ; derhal tamiri için emir verdim.»

Biz, işbaşında böyle gayretli, azimli, imanlı ve genç elemanlar görmekten memnun oluruz ve kendisine başarılar dilemeği milli bir vazife biliriz.

Sayın Umum Müdür ilâve ediyor : «Küçük Ayasofya'nın diğer esaslı tamir işlerini eldeki tamir programımıza aldırıyorum... Bu suretle gelecek seneden itibaren esaslı tamirine başlanacaktır.»

İstanbul, güzel sanatlar, tarih ve irfan namına kendisine müteşekkiriz.

Böyle âmirlerimiz de var. Allah sayısını arttırsın !

Mühim Haber

Ankaradan gazetelere verilen bir habere göre, Başbakan B. Hasan Saka Ankara çarşısında uzun bir gezinti yaparak her çeşit mağazaların vitrinleri önünde durmuş ve malların fiatlarını büyük bir alâka ile tetkik etmiş.

Mühim haber! Demek ki Başbakanlar da çarşı, pazar işleriyle alâkadar olmağa başladılar. Halbuki şimdiye kadar söyledikleri sözlere bakarak biz onları, yemez, içmez, alışveriş işleriyle alâkasız, melâikeliğe yaklaşmış kullar sını-

İsviç
Fransa
de hük
değildi
lan bu
yet ver
Resm
reisi
farksız
defa, d
rak şeh
ka gire
vazife
yan po
Fran

let reis
hat etn
dan ve
tedbirl
sıl olm
Tabi
masraf
rir. İc
Cümhu
yer değ
Epey
ra sıra
gider, b
rışarak
met ko
— Bi
ken ye
Demo
İngilter
zinsiz
cak ken
yetine
Diğer
ve Dani
tediği z
rek gez
tek baş
ne önd
Demo
mokras
fından z
Ha gay
ler, belki
düğünü

DEMOKRASİ GEL

Aziz ve muhterem vekilimiz Cemil
vekili olur olmaz bülbül kesildi. Öyle bi
tahsilin gönlünü almak için bir şarkı tut
sili yerden yere çalacak bir terennüm...

Erzurumda hayvan sahiplerini mem
nircileri tekdir...

— Peynirlerinizi bozdunuz, aşağılatt

Der demez, peynir fiatları cumburlop
Müstahsil, şaşkın bir halde hükûmetten g
sebebini araştırıp duruyor.

Halbuki; harbden evvelki Matbuat U
li istihsalin aleyhinde yazı yazan gazetele
derir, böyle neşriyatı memleket sevmezli
man kesilirdi.

Ya şimdi?.. Bakanlar bile yerli isti
kabinedeki mevkilerini yine muhafaza ed

Acaba, bu da mı demokrasi gelişme

bul

z de var

ğümüz ye-
rüne İstan-
eski bir â-
larca ziya-
ven Küçük
klı halin-

oraya git-
«Âbidele-
an ilk plân
diğim ted-
ını yenile-
den koru-
vada o ba-
iş göreme-
yenidir ; u-
erhal tami-

gayretli, a-
elemanlar
oluruz ve
emeği mil-

ilâve edi-
'nın diğer
deki tamir
rum... Bu
n itibaren
caktır.»

tlar, tarih
sine müte-

e var. Al-

er

e verilen
kan B. Ha-
ında uzun
eşit mağa-
de durmuş
yük bir a-

ki Başba-
şleriyle a-
ar. Halbu-
ikleri söz-
yemez, iç-
alâkasız,
ullar sını-

KIRPİNİN DEDİKLERİ

SÜKÛNETLE KONUŞALIM

İsviçrede devlet başkanları Fransada olduğu gibi gezintilerinde hükûmetin murakabesi altında değildirler. Cidden demokratik olan bu ülkede onlara azamî hürriyet verilmiştir.

Resmi vazifesi haricinde devlet reisi herhangi bir vatandaştan farksızdır.O kadar farksızdır ki bir defa, devlet reisi gayrı resmi olarak şehirde gezdiği sırada bir parka girerken kendisini resmî bir vazife ifa ediyormuş gibi selâmlıyan polise ihtar cezası verilmiştir.

Fransada ise Cümhurbaşkanları hükûmet tarafından lüzum gösterilmedikçe yahut hükûmetin fikrini almadıkça başkentten ayrılmak şöyle dursun, sokağa bile çıkamazlar.

Bunun birçok sebebi olduğu gibi bir tanesi de devlet reisinin emniyet altında seyahat etmesi, nahoş vakalara meydan verilmemesi için de lüzumlu tedbirlerin alınmasına ihtiyaç hasıl olmasıdır.

Tabiidir ki tedbir alma, hem bir masrafı, hem de külfeti icabettirir. İcabettirmesi yüzündendir ki Cümhurbaşkanları Fransada fazla yer değiştiremezler.

Epeyce oluyor; onlardan biri ara sıra saraydan çıkar, yaya olarak gider, bir bahçede gizlice halka karışarak otururdu. Gazeteler kıyamet koparmışlardı. Demişlerdi ki :

— Biz bir vaka ve durup dururken yeni seçim istemiyoruz !

Demokratik hükümdarlıklardan İngilterede kral, kabinesinden izinsiz bir yere adım atamaz. Ancak kendi malikânelerinde hürriyetine sahiptir.

Diğer taraftan Holanda kraliçesi ve Danimarka kralları keyifleri istediği zaman bisiklete ve ata binerek gezintiye çıkabilirler : Hem de tek başlarına, ne arkasında polisi, ne önde motosikleti !

Demek oluyor ki hepsi de demokrasiyi kabul etmiş devletler o hususta birbirlerine hiç benzemezler. Her birinin ayrı bir tarzı vardır.

Vaktiyle bizde de padişahların hepsi tabiatiyle müstebit olmakla beraber halk arasına karışıp karışmamakta ayrı yol tutarlardı. Kimi saraydan dışarıya burnunu çıkarmaz, kimi kâh tebdili kıyafetle, kâh resmen sokaklarda gezip dolaşırdı.

Doğrusunu isterseniz Fransa ve İngiltere usulleri fazla sıkı, fazla kayıt ve şarta tâbidir. Holanda ve Danimarka usulleri de ancak şimal memleketlerine uyabilir; cenup ülkelerini pek açmaz. İsviçreninki ise aşırı demokratiktir.

Biz, cümhuriyeti kabul ettikten sonra nasıl bir yol tuttuk? Bu yol görüyoruz ki saydığımız memleketlerinkinden hiç birine benzemiyor. Devlet başkanları ne Fransadaki kadar baskı altındadır, ne İsviçredeki gibi teşrifattan müstağni, tamamen hür vaziyette...

Galiba iyiside budur; ikisi ortası gidiştir.

Şu var ki ziyaretler, seyahatler ve gezintiler resmî maiyet taşımadıkça resmî hiç bir tören yapılmamalı, hattâ o ziyaretler, seyahatler, gezintiler gerek memur kalabalığı, gerek seyrüsefer bakımından yollarda fazla hissettirilmemelidir.

Zamanla bu da olacaktır; bahse yaygara şekli vermiyelim.

Bir şey yapılmak isteniyorsa öyle zannediyoruz ki evvelâ gayretkeşliği zapt ve rapta almakla işe başlamalıdır.

Eğer son zamanlarda bu bahis açıldıysa sebebi yine o gayretkeşliktir. Teşrifat ve nümayiş dışında da hürmet göstermek, hürmetkâr görünmek mümkün olduğunu memurlarımıza öğretmeliyiz.

KİRPİ

fından zannederdik.

Ha gayret ! Biraz aramıza girsinler, belki bu değirmenin nasıl döndüğünü öğrenirler !

KRASİ GELİŞİYOR...

erem vekilimiz Cemil Sait Barlas, Ticaret
bülbül kesildi. Öyle bir bülbül ki, kâh müs-
lmak için bir şarkı tutturuyor, kâh müstah-
lacak bir terennüm...
yvan sahiplerini memnun etti, Karsta pey-

izi bozdunuz, aşağılattınız !
ynir fiatları cumburlop, tepe taklak oluverdi.
ir halde hükûmetten gelen bu yersiz tokatın
luruyor.
den evvelki Matbuat Umum Müdürlüğü, yer-
ade yazı yazan gazetelere tevbihnâmeler gön-
atı memleket sevmezlik addeder, onlara düş-

akanlar bile yerli istihsali kötülüyorlar da,
erini yine muhafaza ediyorlar...
mı demokrasi gelişmelerindendir?!

Fiyatlar Artarken

Et fiatlarından sonra makarna ve bisküvi unları da yükselmeğe başladı. Bu zaten böyledir: Yiyecek maddelerinden biri fiat yokuşunu tırmanmağa başladı mı, kendisini takip edecek bir çok arkadaş bulur.

Bu gün makarna unu, yarın bilmem ne unu derken.. Fakir, fukara ne yapacağını şaşırır, kalır.

Biz de tuhafız; sanki bugünkü fiatların şaşırtmadığı kimse kalmamış gibi...

Yaşasınlar

Ticaret Bakanlığı telli ve telsiz musiki âletleriyle her nevi piyanonun idhaline müsaade etmiş..

Gördünüz mü işi? Köylüler ziraat vekilinden 'pulluk, harman makinesi isteye dursunlar, Ticaret Bakanlığı çalgı getirtmekte... Eh artık, milletçe konserler verir, karnımızı doyururuz. Hazır : "Musiki ruhun gıdasıdır" diye bir de lâf var.

Yalnız, La Fontenin meşhur masalındaki Ağustos böceğine dönmiyelim : Yani yazın çalıp kışın oynamıyalım da !.

İstanbul Cezaevine dair

1 — Kızdırma kafamı ulan ! Delik deşik ederim seni !

— Haydi oradan be ! Kendini İstanbul Cezaevinde mi sanıyorsun?

2 — Ne olur, ne olmaz, hakkını helâl et, ana. Beni İstanbul Cezaevine sokacaklar !

3 — Altı ay evvel bu işin acemisi, mıymıntı bir adamdı; nasıl oldu birdenbire kabadayı kesildi?

— Nasıl olacak? İstanbul Cezaevinde üç ay yattı !

Ankara Canavarı

Ankara tevkifhanesinde bulunan bir suçluya bir çok cinayetlerin faili gözüyle bakıyor, kendisini "Ankara Canavarı" ismiyle anıyorduk.

Baktık, bu suçludan gazetelere birer tekzip mektubu gönderilmiş : "Ben Ankara canavarı değilim hakkımdaki isnatlar tamamiyle asılsızdır." diyor.

"Çıkar körün gözünü!" diye bir lâf vardır, tam yeri...

Adama neler, neler atfedilmiş, Ankaradaki faili meçhul bütün cinayetler onun sırtına yükletilmişti..

Neredeyse biz bile : "Şehremininde öldürülen tatar güzeli Sulhiyenin de katili bu olmasın?" diyiverecektik !

Okuyamaz

— Nen var? Çok üzüntülü görünüyorsun?

— Köpeğimi kaybettim de.

— Gazeteye ilân versene.

— İyi ama köpeğim okuma bilmez ki !

Bir Yerde Görmüş

Meşhur zevattan birine bir kadı der ki :

— Sizi galiba evveler bir yerde görmüştüm.

— Olabilir, efendim. O yere ara sıra gittiğim olur!

Plâj krokileri
"Amerikan karikatürü"

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU!

30—VII

Firdes Hanım kabak çiçeği gibi açılıvermiş. İstidadı vardı zaten. Nikâh dairesindeki hareketlerinden de hisseder gibi olmuştum bunu. Ay-dede'nin 12 nci sayısında naklettiğim nikâh merasimini hatırlarsınız tabii. Dairenin bekleme salonunda kocası Sabri ile aralarında ufak bir münakaşa geçmiş. Sabrinin tehditkâr sözlerine karşı Firdes Hanım; "o devirler geçti. Nikâhtan sonra vız gelirsin artık. Parmağını bile dokunduramazsın vallahi" diye cevab vermişti.

Şimdi de, evlendikten sonra Firdes ile Sabrinin maceralı hayat sahnelerini nakledeceğim.

Evvelce ikisi de tütün imalâthanesinde çalışıyorlardı. Orada sevistiler ve evlendiler.

Karı-koca olduktan sonra yine ikisi de imalâthaneye devam ediyorlardı. Firdesin arkadaşları kendisine öğüt vermeğe başladılar: "Sen deli misin, kız? Evlendikten sonra ne diye gelip de burada çalışıyorsun? İnsan rahat etmek için kocaya varır. Biliyorsun ki bu imalâthanenin sahibinin oğlu da işçilerden Mebrureyi sevdi, evlendi, kızı buradan çekip çıkardı. Şimdi Mebrure Hanım Sultanlar gibi ömür sürüyor. Yediği önünde, yemediği arkasında. Haftada bir elbise diktiriyor. Senin Mebrureden noksan bir yerin mi var? Kafan mı kel, gözün mü kör? Gül gibi körpe kızsın. Mademki kocaya vardın, sen de bir ev hanımı ol, keyfine bak. Kocanın vazifesi senin her istediğini yapmak, rahat ettirmektir. Aptallığın lüzumu yok. Tütün işçiliği ile ömrünü geçirecektin de ne diye evlendin? Günün birinde senin de kısmetine zengin bir koca çıkardı elbet. Mebrureyi gözünün önüne getirsene!"

Günlerce tekrarlanan bu öğütler, Firdesin körpe dimağı üzerinde iğfalkâr tesirini göstermekte gecikmiyor, kocasına şikâyetlere başlıyor: "Yoruldum ben. Bıktım artık bu tütün işinden."

Sabride biraz külhanbeyi ruhu var. Fakat karısını çok seviyor, şikâyetlerini dinlerken içi sızlıyor. Lâkin bu işin bir çaresini de bulamıyor. Firdes işe gitmezse yalnız kendi kazanciyle evin geçimi zorlaşacak, sıkıntı çekecekler. Bu endişe Sabriyi sabırlı olmağa icbar ediyor. İçinin sızısını karısına hissettirmemeğe çalışarak onun şikâyetlerini duymamazlıktan geliyor.

Bir sabah Sabri yine erkenden kalkıyor. İmalâthaneye gidecekler. Fakat Firdes aldırış etmiyor, yatakta gözlerini bile açmıyor. Sabri biraz bekledikten sonra karısının omuzuna dokunuyor:

— Firdes, kalksana. İş zamanı geçiyor, geç kalacağız.

Firdes Hanım gözlerini açıyor, mahmur bakışlarla kocasını süzerek:

— Ben kalkmıyacağım, Sabri, diyor. Her zaman söylüyorum ya, artık tütünde çalışamıyacağım. Çok yoruluyorum.

İşvekâr bir eda ile yorganı biraz geriye itiyor, kollarını uzatıp Sabrinin başını yakalıyor, göğsüne çekiyor; elleriyle saçlarını, sıcak buseleriyle yanaklarını okşuyor:

— Sen erkek adamsın, Sabri. Beni ne kadar sevdiğini de biliyorum. Sevgilisini tütün deposunda çalıştırır mı insan? Hele senin gibi merd bir erkeğe hiç yakışmaz bu iş, değil mi şekerim?

Sevgi ve erkeklik gururunun okşanması Sabrinin iliklerini gevşetiveriyor. Aşk ve gurur kıvılcımları ışıldayan gözlerini karısına dikiyor, yastığın üzerine serpilen siyah saç demetlerini avuçluyor, okşuyor, kokluyor:

— Peki, sen kalkma, Firdes. Bundan sonra işe de götürmiyeceğim seni. Evde otur, rahatına bak.

O gün Sabrinin halindeki değişiklik, imalâthanedeki arkadaşlarının nazarı dikkatini celbediyor. Öğle paydosunda etrafına toplanıp soruyorlar:

— Bugün sende bir başkalık var, Sabri. Çok neşeli görünüyorsun, gözlerinin içi bile gülüyor. Firdes nerede?

— Firdes yok, diyor. Bundan sonra çalışmıyacak. Ben kazanacağım, karıma bakacağım.

Bu sözler Sabriye, ilk defa olarak, kendi kazanciyle evini geçindiren bir aile reisi olmak gururunun zevkini tattırıyor.

Ce. Re.

(Devamı var)

Çaresi Kalmamış

Müdür — Kasadar nerede?

Kâitb — At yarışlarına gitti efendim.

— İş saatinde at yarışına gidilir mi?

— Ne yapsın, açığı kapatabilmek için başka çaresi kalmamıştı.

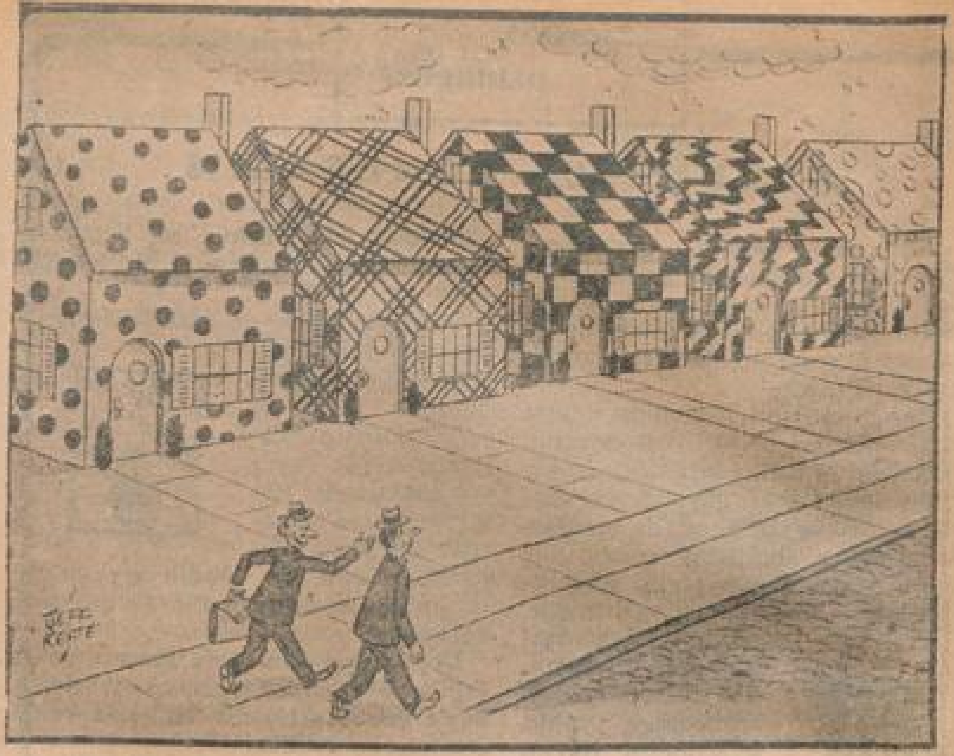

— Tek tip evlerin monoton manzarasından kurtulmak için bu çareyi bulduk!

"Amerikan karikatürü"

ACAİP Şeyler!

Fransada bir adam tren yolunda yürürken, şiddetle gelen bir trenin altında kalmış, uzaktan görenler koşup vaka yerine gelmişler: Adam hayatta. Bir bacağı kesilmiş, fakat gayet memnun görünüyor ve tatlı tatlı gülümsüyor. Merak edip sormuşlar:

— Yenisini yaptırırım, ezilen bacağım zaten tahtadandı!.., demiş.

●

Kolorado'da çok arızalı, dağlık ve güç bir yol olan Danver Helena arasında işleyen bir otobüs, Şikago - San-Fransisko tren hattını geçtikten biraz sonra bir uçuruma yuvarlanmış. İnanılmıyacak kadar güzel bir tesadüf eseri olarak içinde bulunan otuz bir yolcu ile şoför, pek ehemmiyetsiz yaralarla kazadan kurtulmuşlardır. Fakat otobüsün enkazı altında oralarda çiçek toplarken ezilen yaşlı bir kadın bulunmuştur.

●

Buenos - Ayres'de oturan Candillo isminde bir adam, çamaşırcısı kadın aleyhine dava açmıştır. Şikâyetine sebeb: Yıkanması için verdiği on iki yaka yerine, altı yaka, üç mendil, iki havlu, bir de pijama getirmiş.

Daha ne istermiş acaba?

●

Yohannesbourg'da bir evi soyan hırsız, evden çıkmadan evvel orada bulunan bir Venüs heykeline evde bulduğu bir pijamayı heykele uyacak şekilde küçültüp dikmiş ve giydirmiş. Üzerine de şu satırları yazdığı bir kâğıt iliştirmiş: "Evinizi soymaya gelen hırsız, çocuk olabilirdi. Çocukların yüzünü, gözünü açmayınız!"

●

Mösyö M. G... isminde Şikagolu mühim bir iş adamı, otuz seneden beri gidip geldiği bürosuna daima yürüyerek gittiği için bir gün bir dakika bile şaşmadan vaktinde geldiğini söylemiştir.

Nelere dikkat ediyorlar.

●

Saint Pancras, Londra'da bir tombola tertib etmişler, tombolanın büyük ikmayesini kazanan altı ay berberde bedava traş olacakmış. İkramiyeyi bu orijinal fikri bulan berberin kendisi kazanmış. İşin asıl garib tarafı, berberin kocaman bir sakalı varmış.

Becerikli Kadın

Ali Efendi, yatağında bir sağa, bir sola dönüyor, bir türlü uyuyamıyor. Karısı sordu:

— Nen var?

— Yarın terziye taksit'ni ödemem lâzım. Tam 60 lira... Halbuki 60 param yok.

Derdin bu olsun!

Terzi karşı evde oturuyor; henüz yatmamış, pencere önünde sigarasını içmekte.

— Veli Usta! Veli Usta!

— Buyur, Fatma Hanım.

— Ali Efendi yarın paranı veremiyecekmiş, bulamamış.

Fatma Hanım böyle dedi, camı indirdi ve kocasına döndü:

— Haydi, uyumana bak. Şimdi gözüne uyku giremiyecek olan terzi Ali Efendidir!

— Seninki ne iş yapıyor?
— Kont Bernadot gibi, ara buluculuğu!

PIŞŞŞ!

— Et fiyatları artsa da kasaplık hayvan ihracatını durdurmıyacağız...

Demek kolay amma, Ticaret Bakanı olmak, olduktan sonra orada kalmak güç şeydir...

Hadi, döviz gelecek diye kasablık hayvan ihracına göz yummuş olalım. Fakat dövizi vermek üzere bekliyen, bizden fiyatlara tesir etmiyecek maddeler isteyen pazarların, alıcıların arzusunu neden yerine getirmiyoruz?

Hani Filistinin istediği meyvalar, sebzeler? Neden gönderemedik?

Ya İsveçin, ya İngilterenin istediği üzümler?.

İster misiniz Bakan bize söyle desin :

— Üzümünü ye de, bağını sorma !.

Pışşş !

AKLIMDA KALANLAR

Ettekrarü Hasen'ün

Velevkâne yüz seksen... derler ve bunu doğru söylerler olduğu için bu yazıda yine şekerden bahsedeceğim... Biliyoruz bir çaresini bulmuşlardı. Geçenlerde başımızdan geçen şeker kazası sıralarında; "şekerciler hazeratı"; güya fazla para ile veya karaborsadan şeker almışlar gibi akide ve emsaline zam yapmışlardı. Binaenaleyh bu nevi şekerler dahi 160 tan 200 kuruşa; hemen sonra 240 kuruşa; ve kaşla göz arasında 320 ye ; meselâ Sarıyerde 2880; Büyükderede lardı. Şimdi nasıl ve neden nâsi 290 kuruştan bu şekerleri satmış böyle oldu? Bilmiyorum. Fiyat 240 kuruşta istikrar buyurdu. Yâni 160 tan üç yüz küsura çıktıktan sonra iki yüz kırkta durdu ve yâni eskiye nisbetle ihdas edilen inme binmeler yüzünden 80 kuruş kadar bir zam daha gördü. Fakat bunu kimse görmedi.

* * *

Bu adamlar şekerlerini eksik mi almışlardı? Daha pahalıya mı almışlardı?. Hayır ! ! Canları ! ! Yalnız canı azizleri böyle istemişti. Hattâ yalnız şeker yapıp satan imalâthaneler de bunu böyle yapmışlardı. Müşterileri olan dükkânlara satmışlardı. Bir aralık bu şekerleri yok ederek cilve yapmışlardı. Açıkçası hüküm hükmüm ; rey reyimdir ! demişler, işi halletmişlerdi.

"Aferin" iş bilenin kılıç kuşananındır derler ! ! Yalnız korkuyorum : "Esnaf müsarünileyhüma" bir de kılıcı kınından çekip dükkânlarından geçerken başımıza vura vura "... Alacaksın ! Şu kadardan parasını vereceksin !" gibi bir ikinci cilveye dahi iltifat edecekler mi diye?!

Şimdi de şeker serbest oldu. Bakalım ne olacak??

Semih Mümtaz S.

Hırsız Korkusu

— Bizim münasebetsiz bir hizmetçimiz var. Geceleyin ufak bir pıtırdı işitti mi, eve hırsız girdiğini sanıyor, uyku gözüne girmiyor.

— Amma aptal şey ha ! Ona hırsızların gürültü patırdı etmediklerini söylesene...

— Söyledim. Şimdi de evde ses sada olmadığı zaman uyuyamıyor !

Bugünden, dünden

Haydarpaşa Deniz Hamamları

Geçende Göztepeye gidiyordum. Vapur Haydarpaşaya kadarmış; treni yokmuş, ondan sonrakinin varmış. Beklemektense ağır ağır gider, çoktandır yolum düşmiyen deniz kenarından yürümüş olur, Kadıköyünden otobüse binerim, dedim.

Caddeden tramvaylar geçmede, bir taraftan da rıhtımın tamiri için faaliyet devamda. Uzun Hafız sokağının alt başına varınca bundan 40 yıl evvelki deniz hamamları gözümün önüne geldi.

Kadınlarınki, hâlâ da aynı adı taşıyan, Uzun Hâfız sokağının tam karşısında ; erkeklerinki biraz ilerisindeydi. İkisini de Moda ve Fenerbahçe deniz hamamlarının sahibi, Minakyan kumpanyasında aktör Matosyan'ın tıpkı eşi bir Ermeni işletirdi.

Bu hamamlar da ötekiler gibi çam tahtasından. Erkeklere mahsus olanının önü açık, taraçalı, peykeli; öbürlerinin kapalı. Haziran ayı yarılandı mı kazıkları kakılır, döşeme kirişleri çatılır, üç veya dört tarafı sımsıkı kuşatılır. Karpuz kabuğu denize düşünce banyo mevsimi hülûl ederdi.

Sabahları Haydarpaşanın kadınlar hamamına Yeldeğirmeni'nde oturan Beni İsrail kısmının bohçaları dolar, başka kimseler ayak atmazdı.

Memede, kucakta, elde boy boy çocukları; koltuklarında silecek, havlu bohçaları, takım takım sökün ederler.

Kapının bitişiğinde yarpiri, dapdaracık abdesthane; önünde omuz omuza kadın. Sıkışmışlar; kapıya yumrukları vura dursunlar, içerideki çıkmaz da çıkmaz. Karşılıklı Yahudice veriştirmeler gırla. Salaştaki patırdı gürültü, ciyak ciyak yaygaralar, avaz avaz çığlıklar tâ nerelerden duyulurdu.

Berikinde sinek avla; bir iki kişi ya var, ya yok. Semtin bütün nimetleri oraya aktığından kimseler oraya uğramazdı.

* * *

İkindi yaklaştığı sıralar bu deniz hamamlarından kadınlarınki yine yükünü alır, erkeklerinki de oldukça kalabalıklaşırdı.

Köprüden ezani saatle sekizi 53 geçe kalkan iki başlı, 21 numaralı (Kalamış) vapuru Haydarpaşaya; yine o dakikalar hareket eden tek silindirli, numarasız (Ferah) vapuru Kadıköyüne fayrap etti mi seyret yolcuları.

Aranan meziyet

— Güzel oldukları nasıl da göze çarpıyor...
— Evet ama zengin kızı olup olmadıkları anlaşılmıyor !

"Le Rire" den

Hemen hepsi Beyoğlu yosması : Sözüm ona gizli evlerin kokonaları; Timoni, Çiçekçi, Yeniçarşının sermayeleri. Kiminde valiz, kiminde paket, kiminde çıkın; takmış takıştırmış, sürmüş sürüştürmüş, banyoya seğirtmedeler.

Zanpara takım bu vapurları hiç kaçırmaz avı yakalar, peylediği hamamdan çıkıncaya kadar bekler; sonra birlikte Aziziye sokağının alt köşesindeki muhallebiciyi boylarlar, burun buruna dondurmayı kıvırır, kol kola Beyoğluna vururlardı.

Kadıköy yakası gezici tozucularından ekserisi de muhallebicinin devamlısı. Kendini ağır satması dolayısiyle müşterisiz kalan kokonalarla lâhzada işi pişirirler.

Saçlı sakallı, rütbeli mevkili zevat arasında (hazzi nazar) niyetiyle bu dükkâna buyuranlar, bronşitli oldukları için dondurma yiyemeyip tavukgöğsüne, sütlâça kaşık atanlar; dilberleri süze süze (Allâhü cemil, ya hibbül cemal) hikmetini mırıdananlar da eksik değildi.

Kuşdili piyasalarının gediklilerinden (Kart zanpara) lâkabı paşa; (ölmezoğlu zendost) denilen kır bıyıklı, ulâ pâyeli zat; kalburun üstüne gelenlerden birinin biraderi paşa; civarda mukim, altmışlık, derisi kemiğine yapışık, maruf Musevi hekimi için de (muhallebicinin müdavimlerindendir) derlerdi.

Sermed Muhtar ALUS

— Evet yavrum, şimdi tıpkı annene benzedin !

"Fun Parade" den

KADINA VE AŞKA DAİR

Her on beş günde bir sebebsiz âşık değiştiren bir kadına tesadüf ederseniz, onun günah işleyen bir kadın olduğunu söylemeyiniz ; belki aşk peşinde koşan bir kadındır.

Seni seven bir kadın, senden evvel başkalarını sevmişse, sebebsiz kıskançlığa kapılarak mazisini başına vurma. Olur ki kendi aşkının mezarını kazmış olursun.

Şayet bir kadın mazisini anlatmağa başlarsa hemen ağzını ağzınla kapa. Öpüşle ona susmağı öğret.

Beğendiğin kızların sana ilânı aşk etmesini bekleme, kızı, ilânı aşka mecbur edecek vaziyetler ihdasından sakın. Bu işi münasip bir zamanda, titremeden, kızarmadan sen yapmalısın.

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

Eski Nüshalarımız Azaldı

Gazetemizin 91 - 1 den başlıyan nüshaları pek azalmıştır. Eksik sayılarını tamamlamak istiyen okuyucularımızın isteklerini az sonra karşılıyamıyacağımıza müteessifiz. Taleplerini acele bildirmelerini rica ederiz.

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5 Lira
»	Memleket dışı	12 »
1 Senelik	Memleket içi	14 »
»	Memleket dışı	21 »

Yapı ve Kredi Bankası

9 EYLÜLDE 4 YILINI TAMAMLADI VE

bu 4 yıl içinde gerek mevduat, gerekse iş hacmi bakımından 3 üncü büyük millî bankamız olmak şerefini kazandı.

Yapı ve Kredi Bankası

4 yıl içinde elde ettiği bu mevki halkımızın ve iş adamlarımızın kendisinden esirgemedikleri ilgi ve güvene borçludur.

Yapı ve Kredi Bankası

aynı zamanda milletimizin hizmet kaygısiyle çalışan hususi teşebbüse, verdiği değere bir misal olmakla da bahtiyardır.

Yapı ve Kredi Bankası

Bundan böyle de müşterilerine ne kadar çok faydalı olursa kendisini o kadar muvaffak olmuş sayacaktır.

Ayı şakası

İsabet Ettirebilmiş

Yargıç — Mademki karınız evlendiğinizden beri üzerinize eşya atıyor. Niçin ilk defa, şimdi boşanmak istiyorsunuz?

— Yalnız bugün isabet ettirebildi de!

Nezaketsiz, Nezaketli

Tramvayda üç hanım ayakta kalırlar. Bir erkek yerinden kalkar:

— En yaşlı olanınıza yerimi takdim ediyorum.

Hanımların hiç biri kımıldamaz. Erkek de tekrar yerine oturur.

Londra Halkevi

Londraya giden arkadaşlarımız, Olimpiyad haberlerinden daha şatafatlı, daha tantanalı haberler vermeğe başladılar:

Londrada, şehrin en güzel yerinde mükemmel bir bina satın almış, ismini "Halkevi" koymuş, fakat metrûk bir halde, bomboş bırakmışız..

Bu haberi veren arkadaşımız, telehhüf ve teessürler beyan ediyor ama biz o kanaatte değiliz. Londradaki sefirimiz merkezden talimat almıyor mu? Türkiyeye uygun bir politika takip etmek mecburiyetinde değil mi? Elbette buna mecburdur.

Sefir Türkiyeyi gözlerinin önüne getirmiş, bir sürü insan, evsiz barksız sokak ortalarında sürüm sürüm sürünürken, tek şahsın uhdesinde garsoniyer, yazlık, kışlık namı altında bomboş evlerin ne diye durduğunu düşünmüş olacak?

Türkiyede olduğu gibi belki hava parası verecek ve binayı kiralıyacak birini, bir hacı ağasını bekliyordur!

İyi Anlamış

Adamın biri sokakta arkadaşına rastlar; elinde küçük, uzunca bir paket vardır:

— Ne tarafa böyle, elindeki nedir?

— Bizim eski duvar saatinin rakkasesi bozuk da tamire götürüyorum.

— Peki saat?.

— Saatin bir şeyi yok, ikide bir rakkase duruyor.

EMLÂK BANKASI

% 4 Faizli

Küçük cari hesaplara mahsus

1 - 10 - 948 tarihli keşidesinde

2 DÖŞENMİŞ EV

1 ARSA

1500 Lira Ev Eşyası

3000 Lira Nakit

İkramiye dağıtılacaktır. 16-9-1948 akşamına kadar en az 100 - liralık hesap açtırınız.

TÜRKİYE EMLÂK KREDİ BANKASI
İSTANBUL ŞUBESİ
Eminönü, Yağcılar sokağı karşısında

Ultramin
DİŞ KREMİ
Dişleri çürümekten korur

Sahibi: F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden:
Z. Çalıkoğlu

İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer:
Murat KERMAN Mürettiphanesi

Basıldığı yer: TAN Matbaası

Diş Macunu

Hanımeli

Türkiyenin En Büyük Kadın Gazetesi

EYLÜL SAYISI 9

Bütün Yazıları Renklerle ve Resimlerle Gösterilmiştir.

Pafta İlâvesiyle

40 Sayfa 50 Kuruş

İstanbul TAN Matbaası